

Mandloňové sady u Hustopečí

Ačkoliv nejsou mandloňové sady u Hustopečí, kterým se přezdívá „kalifornské pláň u Hustopečí“ přírodní rezervací nebo přírodní památkou, rozhodně stojí za to se o nich zmínit. Mandloně pochází z Asie a vyžadují teplo, takže se pěstují především ve Středomoří. Proto jsou tyto sady u nás opravdovou botanickou raritou a na sever

od střední Evropy a ve střední Evropě samotné nic takového není. Historie pěstování mandloní v naší republice sahá až do 17. století, nicméně výsadba rozsáhlých sadů u Hustopečí započala ke konci padesátých let 20. století. Od roku 1946 prováděli pracovníci univerzitní botanické zahrady v Brně průzkum vytipovaných oblastí jižní Moravy vhodné pro pěstování teplomilných rostlin - zejména dřevin, které by byly vhodné a zároveň užitečné pro založení větrolamů. Přitom objevili na Hustopečsku 620 kusů stromů mandloní, které pravidelně plodily a dozrávaly již počátkem měsíce září. Na základě tohoto objevu byl vypracován projekt ohledně pokusných výsadeb a nalezení vhodné odrůdy pro pěstování mandloní v Hustopečích, aby se zde mohly později vysazovat celé sady mandloní. Záměrem tehdejší vlády bylo, aby byl stát v pěstování různých plodin soběstačný a nezávislý na dovozu, proto nebyl problém se schválením tohoto projektu. Ministr výživy schválil v červenci 1949 pěstování mandloní v Hustopečích a po přidělení finančních prostředků byly zahájeny pokusné výsadby. Některé odrůdy mandlí byly dovezeny až z Kalifornie, proto se používá

přezdívka „kalifornské pláň“. I když se sadům takto přezdívá, kalifornské odrůdě se v našich podmínkách moc nedařilo a tyto stromy neměly dlouhou životnost. Z rozsáhlého šlechtění mnoha druhů vzešla nakonec jediná česká odrůda, která má jméno Zora,

podle čokoládoven, které mandle zpracovávaly na výrobu cukrovinek. Většina stromů v sadu potom byla této odrůdy. V době největší slávy tohoto sadu pokrývalo svahy nad

Hustopečemi téměř 35 000 stromů na rozloze necelých 100 hektarů a průměrně se tehdy ročně sklízelo skoro 250 tun pecek mandlí. Celé sady se tenkrát obdělávaly ručně, takže mandle tehdy živily úspěšně mnoho lidí z Hustopečska. Zora Olomouc využívala hustopečské

mandloně pro svoji veškerou cukrářskou výrobu. Z hořkých mandlí se destiluje aroma. Sladké jsou součástí cukrovinek, bonbonů a pečiva. Z mletých se přidáním cukru, vaječných bílků a alkoholu vyrábí marcipán a nazmar tenkrát při zpracovávání nepřišly ani tvrdé skořápky. Ty se mlely na prach, kterým se pak „otryskávaly“ křídla letadel od nánosů. Bohužel se v 70. letech začaly mandloňové stromy nahrazovat

atraktivnějšími meruňkami a produkce mandlí z Hustopeč začala prudce klesat. Nakonec zůstaly sady pouze na dvou sousedících lokalitách o rozloze 4 hektarů. Na začátku 90. let převzala Zoru Olomouc i mandloňové sady společnost Nestlé. Ekonomicky lépe vycházelo mandle dovážet, než pěstovat jejich vlastní produkci, proto pěstování mandlí u Hustopečí tenkrát zaniklo. Společnost Nestlé si sady nechala, ale nepodnikala v nich už žádnou aktivitu, takže sad začal upadat a hrozilo, že zcela zanikne. Město Hustopeče se této situaci nelíbilo a začalo podnikat kroky k odkoupení těchto sadů do vlastnictví města. Zde narazili na problém s přemrštěnou cenou, kterou požadovala firma Nestlé za pozemky. Až v roce 2009 se podařilo najít společnou řeč a sady byly po dohodě získány do vlastnictví města Hustopeče. V sadech bylo v roce 2007 něco kolem 850 stromů. Za více než šedesát let své existence byly z mnohých stromů už jen torza, byly proschlé, rozlámané, některé napadené nemocemi a parazity. Celkově byl sad v tak zuboženém stavu, že mandloně nevykvetly a nepřinesly žádné plody. Město Hustopeče podniklo v roce 2007, když ještě nemělo sad ve vlastnictví, kroky k záchraně stromů a nechalo odborně ošetřit stovky stromů, u kterých byl proveden prořez suchých a poničených větví. Na jaře roku 2009 mandloně po letech rozkvetly svými narůžovělými květy.

V dnešní době má město plány se sadem výhradně týkající se turistického ruchu. Na příští rok jsou v plánu Slavnosti mandloní, kde se budou prezentovat výrobky a výpěšky z tohoto sadu, budou realizovány i prohlídky sadem s odborným výkladem. Sad je veřejným místem, je možné do něho přijít, utrhnout si mandle a podívat se na tuto přírodní raritu. Sad je jako dělaný pro turisty zejména k prvním jarním výletům do krásné přírody v okolí Hustopečí. Momentálně dělají návštěvníci sadu ostudu tím, že v dost značné míře odhazují v sadu odpadky. Děti z Hustopečských základních škol chodí pravidelně uklízet po těchto lidech do sadů v rámci jejich výuky. Město Hustopeče má v plánu postavit v sadech 17m vysokou rozhlednu, což by mohl být krok k přilákání ještě více turistů, ale i ještě více odpadků. Provozovatelem sadu by se měla v nejbližší době stát firma Kamenný vrch, která má v plánu pěstovat zde v sadu mandle v biokvalitě. Trávu v sadech budou spásat ovce a nesmí se k ošetřování mandloní používat chemické postřiky. Za pět let by měly hustopečské mandle získat přívlastek bio. Firma je má v plánu prodávat samostatně anebo naložené v medu.

Zdroje:

Hustopečské listy

Hustopečská kabelová televize

<http://alena.ilcik.cz/1104-hustopece.php>